

Cia. LA JARRA AZUL

3, 2, 1 ... ZERO CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

2.

Sinopsi

“3, 2, 1... Zero” fa un recorregut a través de les diferents fases per les que les dones es troben en situacions de maltractament.

Tot comença amb la banalitat amb la que es tracten les xifres. En una societat saturada d'informació, on les notícies són efímeres, rebre diàriament un cas rere un altre de violència de gènere, amb el pas del temps ens genera una fredor i una manca de sensibilitat desmesurada vers el tema.

“Estem envoltats de números: el número de la seguretat social, el número del carnet d'identitat, el número del mòbil... Els números es converteixen en xifres: desenes de mares, centenars de parelles, milers de dones. Milers de dones maltractades”.

Encara que és un problema que està a l'ordre del dia, estem tan habituats a conviure amb ell que el resultat és la realitat d'un silenci, ja sigui per part de les víctimes com per part de la societat que hauria de veure, escoltar i pronunciar-se.

“La gent creu que és molt fàcil denunciar a la teva parella. La gent creu que és molt fàcil canviar de vida. La gent creu que és molt fàcil no tenir por. La gent creu que és molt fàcil adonar-se de les coses. La gent creu que és molt fàcil. I potser no ho és, però s'ha de fer.”

La dificultat per a erradicar la violència de gènere també sorgeix de la desigualtat que hi ha històricament entre homes i dones. Ja des de la nostra infantesa estem sotmesos a uns rols establerts que marquen inevitablement com hem d'actuar a la nostra vida. “No som objectes”, encara que tots som possibles candidats i candidates.

“La va matar perquè no l'estimava. La va matar perquè passava massa temps amb la seva mare. La va matar perquè era una immadura. La va matar perquè li donava una mala educació als seus fills. La va matar perquè volia treballar.”

Amb el maltractament no valen excuses.

3.

Fitxa artística

Textos	Antonio Morcillo Toni Cano Òscar Garía Laura María González Sandra Pujales Maria Ramírez
Direcció i dramaturgia	Òscar Garcia Recuenco
Repartiment	Laura María González Maria Ramírez Sandra Pujales Carles Araguz
Assessorament coreogràfic	Anna Llompart Xavi Palomino
Il·luminació i so	Nacho López Pep Vidal
Vestuari	Cristina Cazorla
Disseny Gràfic	Marta Abad
Fotografia	Cristina Raso Anaïs Muniesa
Col·laboració musical	Muna Zul
Producció	Puça Espectacles La Jarra Azul
Distribució	Puça Espectacles

Proposta d'activitat 1.

DOCUMENTAL "50 AÑOS DE... LA MUJER, COSA DE HOMBRES". ANÀLISI DE LA IMATGE DE LA DONA A TRAVÉS DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ I LES XARXES SOCIALS.

Durada del documental: 27 minuts.

<https://www.youtube.com/watch?v=qHH04tykit8>

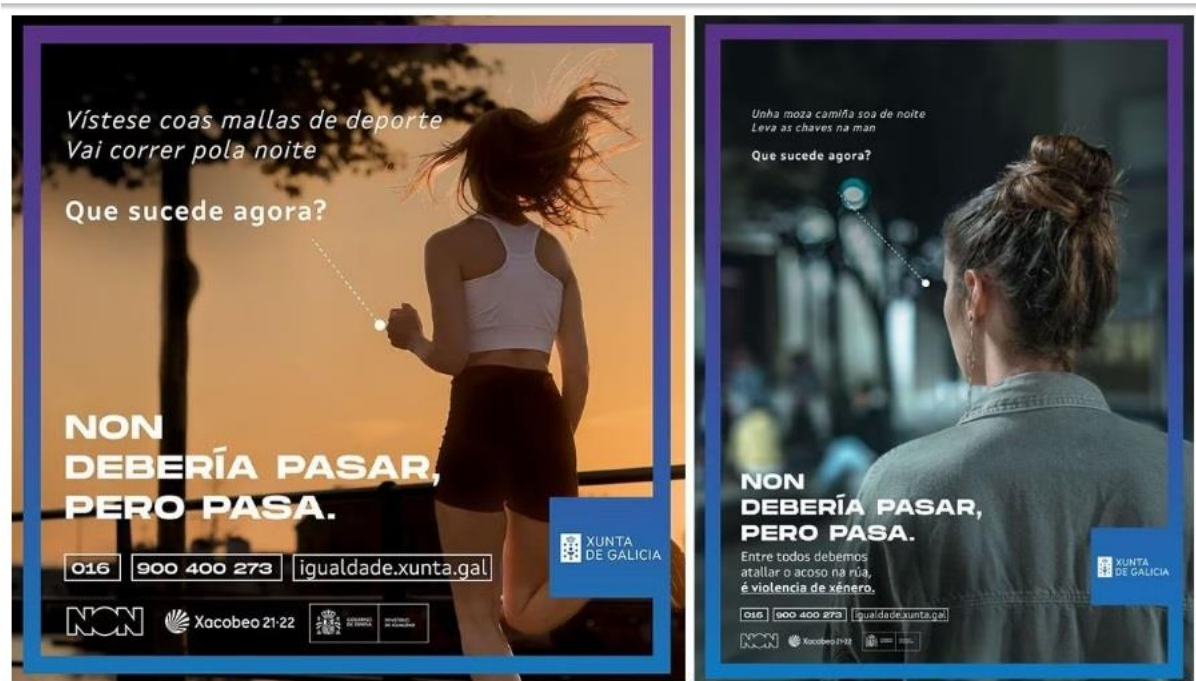
Visualització del documental "50 años de... La mujer, cosa de hombres" dirigit per Isabel Coixet. El documental gira al voltant del tradicional paper de la dona en la societat i la repercussió que tenen en els mitjans de comunicació en els delictes per violència de gènere.

Qüestions a treballar:

- Al documental, podem veure molts anuncis on les feines de casa (rentar, cuinar, planxar...) són de les dones. Com afecta a la mentalitat de les persones veure aquest tipus d'anuncis?
- A l'actualitat, creus que la imatge de la dona en els mitjans de comunicació (programes de televisió, anuncis, videoclips, cinema...) continua sexualitzada? Com?

Exemples dels últims anys (2017-2023):

- Per grups, i amb materials que porti la Cia. (Cartolines, tisores, enganxines, revistes, etc..), podríeu recrear un d'aquests tres anuncis de manera que el seu missatge deixi de ser sexista per ser igualitari?

- A les xarxes socials (Instagram, Twitter, TikTok, Youtube...), com consideres que es tracta la imatge de la dona? Hi ha diferències amb la imatge que es proporciona dels homes? Digues alguna. Podries compartir algun exemple recent?
- En el documental, hi ha un home que diu: "Es ley de vida que los hombres ganen más que las mujeres". D'on creus que sorgeix aquesta "ley de vida"?
- En el teu dia a dia, notes diferències de "poder" entre dones i homes? Quines?
- Respecte al documental, podries enumerar algunes situacions que consideris que han millorat? Seguim igual en alguna cosa?
- Quines accions podem fer cadascú, de manera individual, per tal d'evitar aquestes diferències entre dones i homes?

Proposta d'activitat 2.

ELS MICROMASCLISMES. DEFINICIÓ DE MICROMASCLISME I CLASSIFICACIÓ.

El terme micromasclisme sorgeix de l'àmbit de la psicologia i les ciències socials. Es refereix als comportaments o les actituds masclistes presents en la vida quotidiana que es manifesten d'una manera més o menys subtil i que la societat ha normalitzat o invisibilitzat.

A diferència d'altres formes de violència masclista que poden ser socialment condemnades i denunciades habitualment, aquestes pràctiques, més subtils, que reflecteixen i fomenten la desigualtat entre homes i dones són legitimades per l'entorn social, com per exemple alguns bars o restaurants només tenen el lloc on canviar al bebé en el lavabo de dones o al treball alguns cops la dona cobra menys que l'home per fer el mateix treball. Aquests petits comentaris o gestos poden provocar que hi hagi més desigualtat entre homes i dones.

Els micromasclismes es poden classificar en 4 tipus:

->**Utilitaris:** Afecten a les dones per la seva suposada capacitat en el treball domèstic i maternal. Com per exemple, quan un home li diu a una dona que no treballi i es quedi a casa fent les tasques domèstiques o cuidant els nens.

->**Encoberts:** Són molt subtils i busquen la imposició de les “veritats” masculines per fer desaparèixer la voluntat de la dona, que acaba contenint els seus desitjos i fent el que ell vol. Com per exemple quan alguna dona diu: “Calla, que el pare està enfadat, ve molt cansat de la feina”.

->**De crisi:** Sorgeixen quan les dones comencen a trencar la balança de la desigualtat en la parella. Com quan una dona comença a treballar i l'home li diu què farà ara amb les tasques domèstiques.

->**Coercitius**: En ells l'home fa servir la força moral, psíquica o econòmica per exercir el seu poder, limitar la llibertat de la dona i restringir la capacitat de decisió. Es veuen reflectits en qui ocupa la millor butaca de la casa, qui té el comandament de la televisió etc...

Qüestions per analitzar i reflexionar:

- Fes un llistat de micromasclismes que reconeguis en el teu entorn. Podries dir a quin grup pertanyen (utilitaris / encoberts / de crisi / coercitius)?
- Creus que has contribuït alguna vegada (de manera conscient o inconscient) en algun micromasclisme? Com?
- Quin sentiment et produeixen els micromasclismes?
- Tens alguna reacció quan n'escotes algun? Quina?
- De quina manera podem acabar amb els micromasclismes?

Proposta d'activitat 3.

TALLER DE DRAMATÚRGIA AL VOLTANT DELS MICROMASCLISMES.

3.1 Termòmetre

Es creen a l'aula tres espais:

- 1) Sí
- 2) NO
- 3) POTSER

La guia/professora anirà llegint enunciats. L'alumnat haurà de col·locar-se a l'espai segons li faci cada enunciat. Amb cada enunciat poden canviar (o no) d'espai, segons ho sentin.

- Exemples d'enunciats (comencen més lights i van agafant pes cada vegada):

Alguna vegada he viatjat a un altre continent.

He dormit més de 15 hores seguides.

M'he tirat en paracaigudes.

He anat a un concert del meu grup preferit.

M'he enamorat alguna vegada.

He criticat a una amiga a la seva esquena.

Una amiga m'ha criticat a la meva esquena.

Alguna vegada he xafardejat el mòbil d'algú altre.

M'he sentit jutjada per una amiga/familiar.

He deixat de posar-me una peça de roba per por del què diran.

He sentit por tornant sola a casa.

He cobrat menys que un home per fer la mateixa feina.

M'he sentit ofesa davant un "piropo"

Quan em fan un "piropo", contesto, no passo de llarg.

Alguna vegada he tingut sexe sense que em vingués de gust.

He patit assetjament d'algun tipus.

En alguna ocasió, la meva opinió no s'ha pres seriosament

Alguna vegada he callat per no entrar en conflicte.

He fet el que volia sense importar-me el què diran.

Alguna vegada he insultat o ridiculitzat a algú sense motiu.

Alguna vegada he defensat a algú en situació de perill.

Alguna vegada he rigut d'algú sense tenir ganes de riure'm d'aquesta persona.

Alguna vegada s'ha rigut de mi i jo no he reaccionat.

Alguna vegada m'he burlat d'algú per ser diferent.

Alguna vegada he fet coses que no volia fer per sentir-me integrat/a dins un grup.

NOTA: Després d'aquesta dinàmica, es pot obrir un espai de debat/conversa entre tot l'alumnat i professorat perquè puguin posar en comú el que vulguin/necessitin.

3.2 Recerca de micromasclismes en diversos àmbits

Es creen 5 espais a l'aula. A cada espai hi ha una fitxa a emplenar:

- Micromasclismes en l'àmbit escolar
- Micromasclismes en l'àmbit familiar
- Micromasclismes en l'àmbit laboral
- Micromasclismes en l'àmbit de parella
- Micromasclismes en l'àmbit laboral

Es creen 5 grups amb l'alumnat, que aniran rotant per les 5 zones. A cada zona, els grups hauran d'emplenar les fitxes amb exemples de micromasclismes de cada àmbit (no han de veure els exemples dels grups anteriors, per no condicionar). Se'ls hi dona un temps limitat, és a dir, es cronometra el temps a cada zona. Poden ser uns 4-5 minuts.

Al final, quan tots els grups han passat per totes les zones, unx representant de cada grup llegeix una de les fitxes. Ara és el moment de crear un col.loqui sobre allò que ha sorgit, veure si hi ha enunciats que es repeteixen, crear debat, etc.

3.3 Creació d'una petita escena teatral

Cada grup, tria diversos enunciats de les 5 fitxes anteriors i creen un petit guió teatral. Un cop realitzada la dramaturgia, se'ls hi dona un temps (10-15 minuts) perquè facin la posada en escena.

Un cop finalitzat el temps de creació, cada grup mostra la seva escena sobre micromasclismes a la resta de companyxs.

NOTA: Si tenen ganes de continuar treballant amb les escenes sorgides, poden adaptar-les i crear un curtmetratge col.lectiu o per grups.

Proposta d'activitat 4.

ANA ORANTES. LECTURA DE LA NOTÍCIA SOBRE ELS 25 ANYS DE L'ASSASSINAT DE L'ANA ORANTES I EVOLUCIÓ DE LA LLEI CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE.

25 anys del cas Ana Orantes: "La mare ens va donar la vida dos cops"

Aquest assassinat masclista va obrir els ulls de la societat i va impulsar els canvis legals necessaris per castigar amb més severitat els maltractadors

La foto d'una somrient Ana Orantes omple el rètol del carrer que Sevilla li va dedicar en record a la seva memòria, l'any 2019.

Raquel Orantes insisteix en "l'orgull" que sent per ser la filla d'Ana Orantes, la dona de Granada que el 17 de desembre del 1997 –fa 25 anys– va ser assassinada amb traïdoria pel seu exmarit. L'assassinat va colpejar una Espanya que tot just començava a prendre consciència de la violència masclista, però quan encara era força habitual referir-s'hi com a "crims passionals" o minimitzar-la dient que eren "conflictes privats" entre parelles. "Es vivia de portes endins i era una cosa fosca", relata Orantes.

Dotze dies abans de l'assassinat, Ana Orantes havia aparegut en un programa de la televisió pública andalusa, Canal Sur, per relatar els 40 anys de maltractaments i abusos de tota mena que va patir gairebé des del dia del seu casament. "Jo havia d'aguantar-ho tot, que em clavés una pallissa perquè el got estava cap per avall o perquè una cadira era on no havia de ser", va explicar en el programa de testimonis, en un plató que va emmudir i en presència de la seva filla Raquel, que llavors tenia 21 anys.

La mare havia insistit que volia anar al programa que dirigia la periodista Irma Soriano per parlar clarament, "per desfogar-se i perquè tenia una necessitat brutal d'explicar-se, perquè els veïns i la gent que l'envoltava coneguessin la veritable Ana Orantes i sabessin per què va aguantar 40 anys", recorda ara la filla, que en té 46, reconvertida en una activista contra les violències de gènere. "Moralment l'hi dec a la meva *mami*, perquè estem molt orgullosos de ser els seus fills, com ella n'estava de tots nosaltres", diu.

Tot just feia un any que finalment Ana Orantes havia aconseguit el divorci, després de diversos intents frustrats pel jutge de pau, que la convencia de tornar a casa, malgrat que sabia que mare i fills patien pallisses i fins i tot abusos sexuals. “Jo el meu marit no l’he estimat mai –relatava a la tele–, però no tenia on anar amb els meus fills”.

En la sentència de divorci, el jutge va permetre que maltractador i maltractada compartissin la casa familiar: ell a la planta inferior i ella, a la superior. Acabat el programa, Raquel recorda que la seva mare se sentia “molt satisfeta” perquè havia demostrat que “s’expressava bé” i no era una “analfabeta”, com li repetia el marit. És un patró dels maltractadors: fer sentir petita i inútil a la seva víctima. Tant, que les paralitza i s’ho acaben creient.

José Parejo, que així es deia l’assassí que va cremar viva la seva exdona, era un maltractador de manual. Primer va començar amb la violència física —cops i pallisses— i després va combinar-la amb la psicològica —insults i menyspreus per desvaloritzar la víctima— per aïllar-la socialment i separar-la d’amics i fins i tot de familiars. Era tanta la violència, que els fills expliquen que no han tingut infància i guarden ben pocs records bons, tret dels de la seva mare, sempre afectuosa, cobrint-los de petons i abraçades per contrarestar tanta violència.

Vint-i-cinc anys després, Raquel Orantes reviu el drama familiar i emfatitza la figura valenta de la seva mare, que ara tindria 85 anys. “Ana Orantes, la meua mare, va posar la veu i el rostre a la violència masclista i simbolitza totes les Anas Orantes que no han anat a cap programa, però sí que han patit els maltractaments, les que van trencar amb la violència i van fugir, i les que van ser assassinades a casa seva”, apunta. Orantes, com la resta dels seus germans, va renegar de l’assassí i es van fer treure el cognom patern per lluir l’Orantes matern. “La meua mare ens va donar la vida dos cops. Quan vam néixer i quan la van assassinar perquè ens va salvar la vida als meus germans i a mi”, assegura en conversa telefònica des de casa seva, a Granada i en vigílies dels homenatges que cada any la ciutat ret a la seva mare.

“La meua mare és el símbol de la lluita i la valentia de totes les dones que han patit violència”.

L’anàlisi la comparteix la magistrada Francisca Verdejo, titular del jutjat de violència contra la dona número dos de Barcelona, quan diu que “a Ana Orantes li devem la implicació dels poders públics i de la societat en la lluita contra la violència masclista”. Verdejo és la degana d’aquests tipus de jutjats especialitzats que es van crear arran de l’aprovació de la llei orgànica 1/2004 de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Aquesta llei es va començar a gestar precisament arran de l’assassinat d’Orantes. El seu testimoni va ser clau per començar a deixar enrere una Espanya en què la violència contra la dona encara s’anomenava violència domèstica, en la qual no existien ordres de protecció (es van crear el 2003), ni protocols sobre com calia atendre les víctimes a la comissaria i els jutjats o recursos necessaris per proporcionar a les dones una sortida que els permetés deixar de conviure amb el seu botxí, com li va passar a Orantes.

Ara bé, ¿hem avançat prou en aquests 25 anys? “Sí i no, tenim instruments i recursos de protecció per a les víctimes de violència de gènere i els fills, tot i que encara en falten molts, però a la vegada no haurem aconseguit res fins que no hi hagi ni una sola dona maltractada o assassinada”, diu Verdejo. La jutge, que casualment és de Granada –a 10 quilòmetres d’on vivia i va ser assassinada Orantes–, subratlla que encara cal fer més per “implicar la societat”: “Hi ha molta gent que encara nega l’evidència, i sobretot un partit polític a qui segueixen un nombre important de persones”, explica la magistrada referint-se implícitament a Vox. Per a Verdejo, l’element clau és l’“educació

i la prevenció". De fet, la magistrada recorda que els procediments de violència masclista oberts arran de denúncies de la família o l'entorn de la víctima "no arriben ni al 10%".

Ana Orantes, sobre el seu marit a Canal Sur: "No l'he estimat mai, jo li tenia pànic, li tenia por, horror".

Malgrat que hi ha hagut avenços, Raquel Orantes admet que entén les reticències de les dones cap al sistema judicial, on jutges i fiscals interpreten bones lleis però ho fan de tal manera que diu que en molts casos queden indefenses, com ho estava la seva mare. De la mateixa manera que els reconeixements públics cap a la figura materna li comporten cert "consol", la negació de la violència masclista li provoca indignació indissimulada. "Se'ns nega que hem patit violència masclista i tornen a parlar de violència domèstica, quan ja estava superat".

Què li diria a una Ana Orantes si l'estigués escoltant? "Que s'envolti de gent que l'acompanyi, que la protegeixi". I en aquest punt assenyala que aquest acompanyament no ha de ser mai un "qüestionar per què aguanta, per què no denuncia" –continua– sinó que ha de donar-li temps perquè "tingui la força per tirar endavant". I llavors: "Com a societat hi hem d'estar a l'altura i acompanyar-la".

Verdejo també diu que els jutges han de continuar formant-se i afegeix que continuen faltant "molts recursos" per donar una resposta judicial eficient a les víctimes. "Falten jutges, funcionaris, forenses i mossos d'esquadra". Un procediment de violència masclista es pot allargar de mitjana dos anys –o més–, amb la consegüent revictimització que això implica. "Una justícia amb més mitjans seria més eficaç perquè seria més contundent", conclou Verdejo.

No hi ha dia, explica Orantes, que no pensi en la seva mare, però cada 25-N o en cada aniversari del seu assassinat la mou la necessitat que "la seva memòria no mori mai", perquè oblidar-la "seria una victòria per a l'assassí". I això sí que no.

Un quart de segle de lluita

17 de desembre de 1997

Ana Orantes és assassinada pel seu exmarit al pati de la casa que encara havien de compartir. L'assassí la ruixa amb gasolina i li cala foc per l'esquena. Tretze dies abans ella havia explicat els 40 anys de maltractament a la que l'havia sotmès el seu exmarit.

16 de desembre de 1998

L'Audiència de Granada condemna a 17 anys de presó l'assassí d'Ana Orantes.

1 de gener de 2003

Es comença a comptar de manera oficial el nombre de dones assassinades per la parella o exparella.

31 de juliol de 2003

S'aprova la llei 27/2003, que per primera vegada estableix ordres de protecció per a les víctimes de la violència masclista, aleshores encara mal denominada "violència domèstica".

28 de desembre de 2004

El Congrés dels Diputats aprova per unanimitat la llei orgànica 1/2004 de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. L'assassí d'Orantes havia mort un mes abans a la presó. La llei, pionera a Europa, es començarà a aplicar a partir del gener de 2005.

29 de juny de 2005

Entren en funcionament els primers jutjats especialitzats en violència contra la dona.

24 d'abril de 2008

El Parlament aprova la llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista, que encara avui es considera pionera en alguns aspectes. Entre d'altres, reconeix la violència vicària, que s'exerceix sobre els fills.

3 de desembre de 2018

S'aprova el Pacte d'Estat contra la violència de gènere, que promou noves accions de sensibilització i prevenció de la violència masclista i per primera vegada reconeix a les filles i fills de la violència masclista.

ACTIVITAT:

Aquest article pertany al Diari Avui. Redacta un article d'opinió pel diari sobre aquesta notícia.

Proposta d'activitat 5.

Visualització del curtmetratge Tótem Loba, de la Verónica Echegui (actriu, guionista, directora).

BREU SINOPSI: Estíbaliz acepta la invitación de su amiga del instituto Raquel, para ir a las fiestas de su pueblo. Lo que parece ser un fin de semana divertido y excitante se revela como una pesadilla al descubrir Estíbaliz que en el pueblo de su amiga la tradición es que los hombres se disfrazan de lobos y salen a cazar a las mujeres durante la noche. Y lo que resulta más aterrador aún es que a nadie parece importarle ni alarmarle esta terrorífica y abominable costumbre.

Després de veure el curtmetratge:

- Què us ha fet sentir el curtmetratge? Que en penseu de la tradició del poble que representen al curtmetratge?

- El curtmetratge està basat en una Vivència que va tenir la pròpia Verónica Echegui quan era adolescent.

Tot i que moltes tradicions i costums populars (vigents actualment) estan obsolets i no estan en sintonia amb el nostre present, ja que (com en el cas de la tradició del curtmetratge) normalitzen abusos de poder i conductes masclistes, sovint aquestes tradicions s'accepten i fins i tot es defensen, moltes vegades sota l'argument que representen la identitat d'un poble, societat, nació, etc. Hi ha persones que no veuen la necessitat de reformar, revisar, transformar o, directament, fer desaparèixer aquest tipus de tradicions, sense tenir consciència que aquests hàbits folclòrics es filtren i es continuen reproduint en el nostre dia a dia.

Coneixeu alguna tradició vigent actualment que normalitzi abusos de poder, conductes masclistes, desigualtat de gènere?

- Al curtmetratge, la protagonista pateix amb terror la tradició del poble. S'adona que tothom allà recolza i normalitza la pràctica que els homes disfressats de llop persegueixin a les dones. Finalment, la protagonista decideix no formar part d'aquella tradició, perquè no hi està d'acord, i no es deixa portar pel pensament i dinàmica col·lectius i majoritaris.

Alguna vegada us heu oposat en vers alguna tradició i/o situació que sentíeu que us estava agredint?

- El curtmetratge fa servir la fàbula del llop i la Caputxeta com a fil conductor. Molts contes populars estan impregnats de violència masclista i desigualtats de gènere.

Trieu alguns contes populars i, per grups, feu una revisió basant-vos en l'identificació de micromasclismes, masclisme, violències vers les dones, desigualtat de gènere, abusos de poder, estereotips, rols, etc. Després, reescriuiu els contes a la fitxa tenint en compte la perspectiva de gènere i la seva actualització.

Proposta d'activitat 6.

- Busqueu notícies publicades a diversos diaris on els titulars (i els articles) no facin servir perspectiva de gènere. Trobareu que, en molts casos, els mitjans de comunicació fan servir un llenguatge no addient, i la forma d'enfocar la notícia i la informació no estan orientades a denunciar, prevenir ni posar fi a la violència de gènere o que recolcen la desigualtat de gènere.

Un cop tingueu diversos titulars/articles, per petits grups, identifiqueu tot aquell llenguatge i focus no addients i reescriuiu les notícies amb perspectiva de gènere.

Us adjuntem aquest enllaç de PERIODISTAS POR LA IGUALDAD, perquè us serveixi de guia.

<http://www.periodistasporlaigualdad.org/laboratorio-de-titulares/>

Proposta d'activitat 7: Desmuntant els mites de l'amor romàntic

Es creen petits grups. A cada grup se'ls hi dona un mite de l'amor romàntic perquè ho treballin. Cada grup l'haurà d'analitzar i intentar arribar a una conclusió sobre què els sembla l'afirmació que els ha tocat.

Alguns mites d'amor romàntic (repartir un a cada grup):

- "L'amor de veritat pot amb tot"
- "En algun lloc hi ha algú destinat per a cada persona: la meva mitja taronja"
- "L'amor és cec"
- "Els gelos, en la seva justa mesura, és una mostra d'amor"
- "Si de vegades fa mal, és que és amor de veritat"
- "Sense tu no sóc res"

Finalment, cada grup exposarà les idees sobre el mite que els ha tocat a la resta de la classe, amb l'objectiu de crear un debat col·lectiu. Algunes reflexions que es poden posar en comú són:

- Ara que hi esteu reflexionant, considereu un problema la idea d'amor romàntic?
- Què és un mite de l'amor romàntic?
- Quin concepte d'amor us han transmès des que sou petites i petits?
- Quants mites, a part dels vistos, identifiqueu?
- Què diríeu que és una relació tòxica?
- Quins són els principis en que s'hauria de basar una relació per considerar-se saludable?

- Es diu que dels homes i de les dones se n'esperen papers/rols, comportaments, expectatives... diferents dins de la parella. Què en penseu?

Us adjuntem un vídeo de la Youtuber, psicòloga i sexòloga Psico Woman per concloure aquesta part de l'activitat:

<https://www.mancohortasud.es/media/3297/mitos-amor-romantico-psico-woman.mp4>

ACTIVITATS EXTRETES D'AQUEST ENLLAÇ:

<https://www.mancohortasud.es/media/3298/taller-para-secundaria-fuera-etiquetas-los-mitos-del-amor-romantico-1.pdf>

Proposta d'activitat 8: la mirada masculina a les plataformes d'entertainment

Al 1975, la teòrica i crítica de cinema Laura Mulvey (Oxford, 1941) escrivia un assaig titulat "Poder visual i cinema narratiu" en el que posava de manifest que la forma de narrar històries en totes les produccions cinematogràfiques *mainstream* (Hollywood, principalment) estava fortament dominada i orquestrada per *mirades masculines* ("male gaze", en terminologia anglosaxona). Aquest terme fa referència a les decisions cinematogràfiques (de guió, de moviments de càmera, de diàlegs, etc) que condueixen al personatges femenins a ser representats com entitats secundàries i complementàries a l'home. La dona que existeix *pel simple fet de ser mirada*, la dona passiva: pilars de la cosificació i la sexualització que imperaven en la societat heteropatriarcal del moment.

Els personatges masculins acostumen a ser el principal motor de l'acció narrativa: són eixos de poder, són les vies principals de la narració en molts metratges i són els que tenen a guanyar o perdre en la majoria d'històries. En coneixem el nom i cognoms, sabem la seva història i els seus desigs. Quan apareixen en pantalla l'acció es desenvolupa amb normalitat i el fil narratiu avança. Les dones, en canvi, són representades com a mares, parelles, subordinades, o altres complements per l'home. De vegades ni tan sols tenen nom o formen part de l'eix principal de la història. Així, sovint veiem com l'aparició de personatges femenins ve acompanyada de decisions cinematogràfiques que aturen en sec l'acció. El fil narratiu s'atura per uns instants. Quan apareix un personatge femení (sovint atractiu, segons els cànons de la indústria) i la pantalla es centra única i exclusivament en observar el seu cos sense que passi cap altra cosa. Aquests breus instants de metratge en els que no passa res ens obliguen, com a espectadores, a mirar els cossos de la dona amb la mateixa mirada masculina i voyeur de l'home heterosexual que ha dirigit la pel·lícula (o l'operador de càmera, o el guionista, o...)

Ens pensem que a les pel·lícules i sèries actuals, sobretot aquelles que tenen estratègies de màrqueting que en venen com produccions feministes, les dones són representades de forma equitativa i sense traça de la "mirada masculina." Tanmateix, és això cert?

Aquesta activitat proposa a l'alumnat fer un anàlisi propi de les seves sèries preferides (actuals) per tal de descobrir la forma com es representen els personatges femenins.

Lectures complementàries i relacionades amb l'activitat, per al professorat:

- Laura Mulvey, "Placer visual y cine narrativo"
<https://estudioscultura.files.wordpress.com/2011/10/laura-mulvey-placer-visual-y-cine-narrativo.pdf>
- Ana Useros, "Laura Mulvey, la espectadora acompañada"
<https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/6275168.pdf>

Desenvolupament de l'activitat

Primera part: treball previ per fer de forma autònoma abans de la sessió

Treballant en grups de 3-4 persones, cada grup haurà de seleccionar una de les seves sèries preferides i triar un personatge masculí i un altre personatge femení.

Possibles sèries i personatges amb les que treballar:

- Euphoria
- Mandalorian / saga Star Wars
- Game of Thrones / La casa del dragón
- Stranger Things
- Sex Education
- House of Cards
- Altres opcions no tant actuals: Friends, Cómo conocí a vuestra madre, Suits, etc.
- ...etc.

A partir de capítols disponibles on-line, cada grup haurà de preparar un compendi de captures de pantalla en els que el personatge femení/masculí aparegui en una situació que l'alumnat consideri sexualitzada. Quan diem que un personatge apareix de forma sexualitzada, generalment ens referim a la manera en què aquest personatge és retratat, de manera que els seus atributs físics, comportaments o rols estan destinats a provocar una reacció sexual en l'espectador/a. Aquesta sexualització pot incloure vestuari provocatiu, enfocaments de càmera que ressalten les parts del cos del personatge, diàlegs carregats de doble sentit, o fins i tot la posició d'aquest personatge en la trama (per exemple, servint només com a interès amorós o objecte de desig per a altres personatges).

Com detectar la sexualització del personatge:

1. **Èmfasi en l'atractiu físic i sexual:** la representació d'un personatge amb vestuari provocatiu o postures que accentuen les parts del cos sexualitzades. També pot implicar una concentració excessiva en l'atractiu físic del personatge en lloc de les seves habilitats, intel·ligència o altres atributs no físics.
2. **Objectificació:** Es tracta o representa una persona com a objecte sexual, reduint-la a la seva aparença física o parts del cos i deshumanitzant-la.
3. **Comportament sexualitzat:** Quan un personatge parla o actua de manera sensual, fins i tot en contexts on això no seria adequat o rellevant.
4. **Estereotips de gènere:** Els personatges sexualitzats sovint es representen de manera estereotipada, reforçant idees simplistes o prejudicades sobre els gèneres.
5. **Valoració basada en l'atractiu sexual:** el valor d'un personatge dins de la trama o la seva relació amb altres personatges es basa principalment en el seu atractiu sexual.

6. **Coerció o violència sexual:** En alguns casos, la sexualització pot incloure situacions de coerció o violència sexual, que poden ser representades d'una manera que trivialitza o normalitza aquests comportaments.

Segona part: Posada en comú i debat

Després de preparar el compendi de captures de pantalla dels personatges masculins i femenins, cada grup exposarà davant de la resta quins han estat els seu resultats.

Propostes de qüestions per proposar a l'alumnat durant la posada en comú, per fomentar el debat i reflexió crítica:

1. Defineix el personatge masculí/femení amb 3 adjectius.
2. Explica per què consideres que les imatges que has seleccionat mostren el personatge de forma sexualitzada?
3. Quin és el recompte total d'imatges del personatge masculí i femení? N'hi ha la mateixa quantitat?
4. Ha estat fàcil trobar imatges sexualitzades del personatge masculí? Per què?
5. Ha estat fàcil trobar imatges sexualitzades del personatge femení? Per què?
6. A quin públic creus que van dirigides aquestes imatges en concret?
7. A la sèrie, hi ha algun altre personatge a les escenes seleccionades que estigui mirant al personatge de la captura? En cas afirmatiu, descriu la relació entre ambdós personatges en una paraula.
8. Què està fent el personatge femení/masculí durant les captures seleccionades? Diries que són accions vinculades a l'argument principal del capítol/sèrie o són moments transitoris entre una acció i una altra?
9. Observa les imatges i valora si hi ha alguna característica comú en les imatges sexualitzades del personatge masculí/femení per a tots els grups (exemple: tipus de vestimenta i maquillatge, lloc on transcorre l'acció, moment del dia, entorn privat/públic, etc.)
10. Reflexiona col·lectivament sobre el poder que aquestes imatges han tingut o poden tenir en la nostra societat.